

Sygn. akt: III U 673/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 marca 2017 r. w O.

sprawy z odwołania I. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania I. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 09.08.2016r. **znak** (...)

orzeka:

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 09.08.2016r. ZUS zobowiązał I. Z. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z tytułu ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za okres od dnia 03.02.2014r. do dnia 02.02.2016r. w kwocie 2.958,04zł.

I. Z. odwołał się od tej decyzji. Domagał się jej zmiany poprzez uznanie, że nie ma obowiązku zwrotu ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. Podniósł, że w spornym okresie odwołujący pobierał deputat węglowy u swego pracodawcy. Dlatego nie ma podstaw do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy także przez ZUS. Z tych względów w oparciu o art.138 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zobowiązał I. Z. do zwrotu pobranej z tego tytułu kwoty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. Z. był pracownikiem kolejowym. Ostatnio zatrudniony był w (...) sp. z o.o. Dnia 15.01.2014r. stosunek pracy został rozwiązany za porozumieniem stron. Następnie I. Z. wystąpił z wnioskiem o emeryturę i prawo do tego świadczenia

otrzymał od dnia 01.01.2014r. Do wypłacanej emerytury odwołujący miał ustalone prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy.

Następnie I. Z. ponownie zatrudnił się w (...) sp. z o.o. od dnia 03.02.2014r. na 1/2 etatu.

W dniu 07.07.2016r. na skutek zapytania ZUS – (...) nadeszła informację, że I. Z. ma przy wynagrodzeniu wypłacany ekwiwalent za deputat węglowy. Deputat ten był wypłacany w okresie od dnia 03.02.2014r. do dnia 02.02.2016r.

W konsekwencji ZUS wydał zaskarżoną decyzję, żądając od I. Z. zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z tytułu ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy za okres od dnia 03.02.2014r. do dnia 02.02.2016r. w kwocie 2.958,04zł.

Sąd zważył, co następuje:

Spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do dwóch kwestii:

- czy zachodziły podstawy do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy przez ZUS w sytuacji, gdy odwołujący nadal był zatrudniony jako pracownik kolejowy i pobierał przy wynagrodzeniu deputat od pracodawcy;
- czy zachodziły okoliczności, o których mowa w art.138 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016r., poz.887 ze zm.), skutkujące obowiązkiem zwrotu ekwiwalentu pobranego w ZUS.

Rozważając kluczową kwestię, czy okoliczność, że odwołujący nadal jest pracownikiem kolejowym i otrzymuje z tego tytułu ekwiwalent za deputat węglowy, stanowi przesłankę wykluczającą prawo do ekwiwalentu wypłacanego przez ZUS, należy odnieść się do treści art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...). Z przepisu tego wynika, że byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznana na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego.

Odwołujący prezentował stanowisko, że istnieją podstawy do pobierania ekwiwalentu zarówno od pracodawcy jak i od organu rentowego. Na poparcie swego stanowiska wskazał na wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 25.11.2014r. (sygn. akt VIIU 176/14).

Sąd Okręgowy w Ostrołęce nie podzielił stanowiska zaprezentowanego w uzasadnieniu wyroku SO w Lublinie, uznając je za odosobnione w orzecznictwie.

Zdaniem Sądu, dokonując wykładni art.74 ust.1 ww. ustawy, należy zwrócić uwagę, że ustawodawca posługuje się w nim zwrotem „były pracownik kolejowy”, a nie „emeryt”. Oznacza to, że ustawodawca wprowadził w tym przepisie podział na: pracowników i byłych pracowników. Innymi słowy w rozumieniu niniejszego uregulowania „byłym pracownikiem” pobierającym emeryturę, jest tylko ten emeryt, który nie jest jednocześnie pracownikiem. Tymczasem I. Z. nie jest „byłym pracownikiem”, albowiem w spornym okresie był pracownikiem (...) sp. z o.o.

Sąd analizował zatem, czy zatrudnienie u tego pracodawcy dawało odwołującemu status pracownika kolejowego.

(...) sp. z o.o. nastąpiło dnia 29.07.2004r. poprzez powołanie jej przez Samorząd Województwa (...) i spółkę (...) sp. z o.o. na bazie (...) Zakładu (...). Zakład (...) sp. z o.o. został przejęty przez nowonawiązaną spółkę (...) jako

zorganizowana część przedsiębiorstwa w trybie art.55¹k.c. Jednocześnie pracownicy (...) Zakładu (...) stali się z mocy przepisów prawa pracownikami spółki (...) w trybie art.23¹k.p.

Wobec powyższego (...) sp. z o.o. powstały na bazie spółki powstałej w oparciu o ustawę o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...). Zatem status prawny odnoszący się do spółki (...) sp. z o.o. na zasadzie sukcesji uniwersalnej „przeszedł” na spółkę (...). Z tych względów (...) należy zaliczyć do podmiotów wydzielonych z (...) S.A. w rozumieniu art.42 ust.3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

I. Z. od dnia 01.03.2006r. stał się pracownikiem (...) sp. z o.o., gdyż przejęty został z (...) S.A. w trybie art.23¹k.p. Nowy pracodawca przejął wraz z pracownikiem wszelkie zobowiązania wynikające ze stosunku pracy, w tym obowiązek wypłaty ekwiwalentu za deputat węglowy.

Te okoliczności wskazują zdaniem Sądu, że I. Z. w spornym okresie był pracownikiem kolejowym.

Okoliczność ta powoduje, że w tym samym okresie odwołujący nie mógł pobierać ekwiwalentu od aktualnego pracodawcy oraz od organu rentowego. Takie stanowisko zostało wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11.01.2011r. (I UZP 4/10). Wynika z niego, że prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu deputatu węglowego wypłacanego wraz z emeryturą kolejową nie przysługuje w razie ponownego zatrudnienia w charakterze pracownika kolejowego. Sąd w niniejszym składzie w całości aprobuje to stanowisko jak również podziela ocenę dokonaną przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrażoną w uzasadnieniu wyroku z dnia 10.06.2014r. (III AUa 11/14), iż ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy przyznaje i wypłaca ZUS z dotacji celowej z budżetu państwa. Oznacza to, że realizacja tego świadczenia przez ZUS ma charakter subsydiarny, czyli staje się aktualna dopiero wówczas, gdy deputat nie przysługuje od pracodawcy. Sąd Apelacyjny wskazał, że w sytuacji, gdy pracodawca poczuwa się do obowiązku realizacji prawa do deputatu węglowego, niedopuszczalne jest żądanie przyznania prawa do ekwiwalentu za ten sam deputat od ZUS.

W ocenie Sądu okoliczność, że pracodawca wypłacał odwołującemu ekwiwalent w wysokości adekwatnej do zatrudnienia na 1/2 etatu, pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Nie zmienia to bowiem oceny, że odwołujący w spornym okresie nie miał statusu „byłego pracownika kolejowego”, a co za tym idzie – nie spełniał wymogów z art.74 ust.1 ww. ustawy do uzyskania ekwiwalentu z ZUS.

Kolejną zatem kwestią wymagającą rozważenia, było to, czy zachodziły przesłanki z art.138 ust.1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skutkujące obowiązkiem zwrotu ekwiwalentu z tytułu deputatu węglowego za okres od dnia 03.02.20014r. do dnia 02.02.2016r.

Zgodnie z tym przepisem - osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania (art.138 ust.2 pkt1).

Jak wskazano powyżej – ekwiwalent z tytułu deputatu węglowego został wypłacony odwołującemu pomimo okoliczności powodujących brak prawa do tego świadczenia. Sąd uznał, że organ rentowy prawidłowo pouczył odwołującego o braku prawa do pobierania ekwiwalentu w przypadku pobierania deputatu w związku z kontynuowaniem lub podjęciem pracy na kolei. Pouczenie to zawarte zostało w decyzji z dnia 28.01.2014r. przyznającej odwołującemu prawo do emerytury w pkt IV (k.9 v a.e.). Odwołujący nie powiadomił organu rentowego o fakcie pobierania deputatu. Zasadnie zatem ZUS zażądał zwrotu ekwiwalentu za cały sporny okres, który mieści się w granicach 3-letniego okresu wskazanego w art.138 ust.4 in fine ww. ustawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.